

Dalibor Karlović, Vjekoslav Peitl,
Ante Silić (ur.)

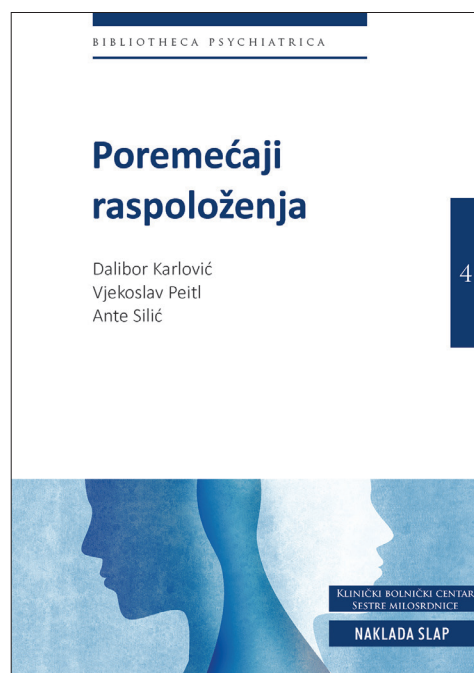
Poremećaji raspoloženja

Naklada Slap: Jastrebarsko, 2020., format: 17,5 x 24,5, tvrdi uvez s ovitkom, opseg: 432 str., ISBN: 978-953-191-942-5

Knjiga *Poremećaji raspoloženja* daje sveobuhvatan, cjelovit pristup razumijevanju, tumačenju, dijagnostici i liječenju cijelog niza poremećaja raspoloženja. U današnje vrijeme, kada su poremećaji raspoloženja među vodećim psihijatrijskim bolestima u općoj populaciji, a posebice nakon proživljenih kriza na svjetskoj razini, od pandemije, rata u Ukrajini i posljedičnoj gospodarskoj krizi, knjiga *Poremećaji raspoloženja* obvezna je literatura za svakog kliničara. Posebnost ove knjige je interdisciplinarni pristup problemu koji su stručnjaci iz područja mentalnog zdravlja, psihijatri, psiholozi, neurolozi i socijalni radnici, izvrsno prepoznali i kroz najnovije suvremene spoznaje iz svog područja sjedinili u izvrsno znanstveno-stručno djelo.

Kroz ukupno dvadeset i tri poglavlja detaljno je obuhvaćeno shvaćanje i razlikovanje pojedinih dijagnostičkih kategorija unutar poremećaja raspoloženja, njihovo međusobno preklapanje, diferencijalna dijagnostika, specifične kategorije pacijenata te različiti pristupi liječenju.

U prva četiri poglavlja detaljno su opisani nastanak, etiologija i razvoj poremećaja raspoloženja, uzimajući u obzir perspektive i pristupe različitih stručnjaka. U prvom poglavlju definirani su osnovni pojmovi, emocije, osjećaji, raspoloženje i afekt te je dana anamneza za maniju, depresivni i bipolarni poremećaj te

za diferencijalnu dijagnostiku. Opisani su tijekom i prognoza bolesti. Drugo poglavlje daje detaljan pregled biološke podloge poremećaja raspoloženja počevši od kraćeg povijesnog prikaza razvoja svake teorije s pregledom ključnih istraživanja i trenutačno važećih suvremenih spoznaja u objašnjenju uzroka, nastanka i razvoja poremećaja raspoloženja. Treće poglavlje sustavno opisuje psihološke modele ključne za razumijevanje i tumačenje razvoja depresivnog poremećaja. U četvrtom poglavlju potencijalni čimbenici koji dovode do razvoja depresivnog i bipolarnog poremećaja opisani su iz perspektive socijalne medicine, počevši od makrosocijalnih čimbenika, odnosno životnih uvjeta koji utječu na mentalno zdravlje pojedinca.

Iduća dva poglavlja detaljnije su posvećena dijagnostici, odnosno novinama u klasifikaciji i diferencijalnoj dijagnostici. Peto poglavlje opisuje razlike u klasifikaciji i kriterijima za grupu poremećaja raspoloženja u novopredloženoj MKB-11 klasifikaciji u odnosu na prethodnu MKB-10 klasifikaciju. Šesto se poglavlje temelji na opisu diferencijalne dijagnostike prema kriterijima DSM-V na način da poremećaje raspoloženja razmatra kroz dva poglavlja navedene klasifikacije, bipolarni i povezani poremećaji te depresivni poremećaji.

Nadalje opisuju su neke posebnosti u dijagnostici, liječenju i pojedinim skupinama simptomima kod poremećaja raspoloženja. U sedmom poglavlju opisuje se kompleksnost liječenja afektivnih poremećaja u trudnoći. Opisana je klasifikacija lijekova prema štetnosti u trudnoći i tijekom perioda dojenja te specifičnosti farmakokinetike lijeka tijekom trudnoće. Osmo poglavlje raspravlja o psihološkoj procjeni poremećaja raspoloženja koja se odvija u kliničkim uvjetima, uz detaljan pregled prednosti i nedostatka pojedinih psihologijskih testova koji se najčešće koriste i dostupni su u Hrvatskoj. Deveto poglavlje sustavno opisuje promjene u kognitivnim funkcijama kod dvije skupine poremećaja, depresivni i bipolarni poremećaj pri čemu je naglasak stavljen na probleme s koncentracijom i pamćenjem, a posebice na deficite u radnom pamćenju kod depresivnih osoba. Deseto poglavlje započinje s definicijom, terminologijom i klasifikacijom suicidalnosti. Prikazane su stope suicida te pokušaji suicida u svijetu, Europi i Hrvatskoj. Detaljno su opisani rizični i zaštitni čimbenici za razvoj suicidalnog ponašanja, a naglasak je stavljen na valjanu procjenu suicidalnog rizika te dugotrajno i kompleksno liječenje suicidalnih pacijenata. U jedanaestom poglavlju tumači se dvosmjerna povezanost simptoma poremećaja spavanja s poremećajima raspoloženja jer se u podlozi oba poremećaja nalaze isti neurotransmiterski

sustavi. Dan je sustavan pregled elektrofizioloških obilježja spavanja kod oboljelih od poremećaja raspoloženja, a razmatra se utjecaj antidepresiva na obilježja spavanja.

Kroz iduća četiri poglavlja raspravlja se o diferencijalnoj kliničkoj slici poremećaja raspoloženja kod specifičnih skupina pacijenata, kao što su ovisnici o alkoholu, žene, osobe starije životne dobi i tjelesni bolesnici. Dvanaesto poglavlje pojašnjava razliku između simptoma prouzročenih intoksikacijom, apstinencijskim smetnjama ili dugotrajnim uzimanjem sredstva ovisnosti i simptoma poremećaja raspoloženja. Detaljnije su opisane prevalencija i prognoza bolesti ovisnosti i komorbidnih poremećaja raspoloženja, a posebice u odnosu na depresiju i bipolarni poremećaj. Dane su preporuke za diferencijalnu dijagnozu poremećaja raspoloženja u odnosu na poremećaje ovisnosti kao i preporuke o liječenju. U trinaestom poglavlju raspravlja se o rizičnim faktorima specifičnim za žene (hormonski faktori) te o spolnim razlikama u kliničkoj slici, ali i samom terapijskom pristupu. Detaljnije su opisani poremećaji raspoloženja vezani uz reproduktivni ciklus žene te poremećaji raspoloženja u trudnoći i tijekom postpartalnog perioda. Četrnaesto poglavlje usmjereno je na specifičnosti treće životne dobi. Specifičnosti kliničke slike te detaljan opis prvenstveno farmakoterapije, ali i psihoterapije, dani su za depresivni i bipolarni poremećaji te ciklotimiju i distimiju u starijih osoba. Petnaesto poglavlje naglašava povezanost tijela i psihe kao jedne cjeline. Objašnjenje su faze prilagodbe koje osoba prolazi kod gubitka zdravlja, od negiranja i ljutnje preko pregovaranja, tuge i potištenosti pa sve do prihvaćanja. Detaljno je opisana i depresija u odnosu na različite tjelesne bolesti.

Posljednjih sedam poglavlja posvećeno je liječenju poremećaja raspoloženja, od korištenja različitih farmakoterapija, mogućih nuspojava do psihoterapije i socioterapije te je tako upotpunjen cjeloviti prikaz ove kompleksne

sveprisutne problematike. Šesnaesto poglavlje započinje klasifikacijskom antidepresiva koja se temelji na farmakodinamici te tumačenjem njihova razvoja. Navedene su moguće indikacije antidepresiva te su sustavno prikazani farmakokinetički profil i mjesta djelovanja pojedinih antidepresiva, kao i farmakodinamski profil, raspon dnevnih doza te nuspojave. Sedamnaesto poglavlje bavi se tumačenjem profila mogućih nuspojava antidepresiva, od blagih do letalnih. Sve glavne nuspojave povezane s primjenom antidepresiva opisane su uzimajući u obzir trajanje terapije, doziranje, mehanizam djelovanja te određene specifičnosti pojedine skupine pacijenata. Osamnaesto poglavlje daje jasne smjernice za liječenje bipolarnog poremećaja. Opisan je tretman akutne manične i miješane epizode bipolarnog poremećaja kao i tretman depresivne epizode bipolarnog poremećaja primjenom različitih stabilizatora raspoloženja, njihovih prednosti, nuspojava i načina djelovanja. Devetnaesto poglavlje najvećim se dijelom bavi antipsihoticima u liječenju poremećaja raspoloženja. Dodatno je objašnjena primjena anksiolitika i ostalih lijekova u liječenju poremećaja raspoloženja. Dvadeseto poglavlje tumači nezadovoljavajući klinički odgovor na primjenu adekvatnih doza i trajanje terapije antidepresivima, i to prvenstveno kod depresivnog i bipolarnog afektivnog poremećaja. Detaljnije je prikazana farmakoterapija terapijski rezistentne depresije, ali i najčešće psihosocijalne intervencije u terapijski rezistentnim poremećajima raspoloženja. Dvadeset i prvo poglavlje kreće od kratkog povijesnog pregleda korištenja šok terapije kao metode liječenja. Opisan je mehanizam djelovanja, aplikacija, tehnika izvođenja te nuspojave i kontraindikacije elektrokonvulzivne

terapije. Prikazane su i novije tehnike neurostimulacije, transkranijalne magnetske stimulacije te primjene neurokirurgije kod liječenja mentalnih poremećaja. Dvadeset i drugo poglavlje nudi kratki teorijski, klinički i praktični prikaz najčešće korištenih psihoterapijskih tretmana poremećaja raspoloženja. Opisana je primjena kognitivne terapije u liječenju poremećaja raspoloženja, prvenstveno depresije, terapija socijalnog ritma i interpersonalna terapija koja se primjenjuje u radu s bipolarnim pacijentima, psihodinamski pristupi koji naglašava važnost razvojne perspektive u konceptualizaciji i liječenju depresije te obiteljski fokusirana terapija za adolescente i odrasle s bipolarnim poremećajem. U posljednjem, dvadeset trećem poglavlju naglasak je stavljen na socijalni aspekt intervencije koji se nažalost u terapijskom kontekstu često previdi. Prikazan je kratki povijesni razvoj od začetaka socioterapije u socijalnom radu, preko grupne terapije do današnjeg poimanja socioterapije. Opisane su osnovne pretpostavke za razumijevanje socioterapije te metode koje socioterapeut primjenjuje u grupnom radu s osobama oboljelim od nekog oblika poremećaja raspoloženja.

Poseban su doprinos *Poremećajima raspoloženja* i dodatni videomaterijali. Gotovo 10 sati predavanja u obliku videa kroz 21 temu dodatno pojašnjava odabrana poglavlja knjige. Predavanja stručnjaka za mentalno zdravlje, praćena prezentacijama, grafikonima, slikovnim prikazima, shemama i kratkim videouradcima ovu složenu problematiku na jednostavan, pitak i nadasve razumljiv način približavaju širokoj publici. U svakom pogledu nezaobilazna literatura kako za početnike, tako iz za sve stručnjake iz područja mentalnog zdravlja.

Tena Velki